

est ista vox. et qui de bonis nature
ad grē bona surrexerat? ut nō solū
glorietur in spe. s; in tribulationi-
bus? et gaudens inter a cōspectu consi-
lii. q; dignus esset p noie ihesu cōtur-
melia pati. Nō modo enī patienter
sed et libetē: verū ardentē ad tor-
mēta sicut ad ornāmēta. ad penas
tanq; ad delicias pperabat. Porro
eterna bona illa sūt que nec oculi
vidit nec auris audiuit: et q; nunq;
exiunt ab illa patria que nescit nisi
gaudiū et iubilatiōē. Ibi nichil de-
est: ecce abūdātia qua impleatur hu-
mana cupiditas. Que ē ista copia?
ubi nichil qd nolis sit. totū sit quod
velis? Fiat pax ait ppheta ad iheru-
salem in v̄tute tua: et abūdātia in-
turbabit te. In illis in quā turbabit
iuxta ppham aliū gēmis edificabitur:
ubi adipe fumentū nō corripit sa-
crāmētū faciat nos de9. Quid si ni-
chil dērit nobis: aliqd aut nos la-
tuerit? nunqd erit glā cōsumata? I-
deo nichil latebit nos: et ecce sapiē-
tia qua curiositas hominis facit.
Sapiētia qua tunc oīa que in celo
et q; in terra sūt pfectissime cognosce-
m9: in ipso fonte sapientie retū oīm
cognitiōē bibentes. Nō metuā sus-
pitiones: nō timebo cōsilia: quia ci-
uitas illa iuxta iohem purissimo vi-
tro similis erit: ut sicut p vitū luci-
dissime cernim9. sic aliorū cōscienti-
as clarissime videam9. Quid et si ni-
chil defuerit et nichil latuerit? ma-
neat aut timor et anxietas amitten-
di? Qui posuit inq; fines tuos pa-
cem. et pfortauit secas portauit tua-
rum: ita ut null9 inimic9 intret: nul-

lus exire possit amicare. Vbi ergo sū-
ma abūdātia/sūma sapiētia/sūma
potētia est: puto q; nichil desit ple-
nitudini beatitudinis. quantū spec-
tat ad sūmam felicitatis humane.
Hec sūt bona nature/gracie/glorie:
bona humanitatis. bona virtutis/
bona eternitatis. Hec cogitemus/
hec tūinem9 sciatēs et iuxta pcep-
tum legis reuocem9 tūinatiōē:
quia sic viuē et in talibus vita spī-
tus mei. Die enī cogitatio scā serua-
bit nos ut dicam9 cum scō: medita-
tio cordis mei in cōspectu tuo semp:
domine adiutor meus et redemp-
tor meus.

In obitu reuerētissimi patris hu-
berti sermo beati bernardi.

Humbertus famulus dei
mortu9 est: deuotus fa-
mulus. seru9 fidelis. Ipse
vidistis quō nocte pterita
inter manus vestras expirauit: tanq;
vnu9 ex vernaculis terre. Per hoc
triduum fatigauit cum mors et de-
molita est inter fauces suas: ut faci-
aretur sāguine quē sitiuit. Eya fecit
qd potuit: occidit carnem: et ecce
recondita est in corde terre. Depa-
rauit a nobis dulcem amicum: pru-
dentem cōsiliarium: auxiliarium
fortem. Nec michi nec vobis peper-
it insatiabilis homiada: michi au-
tem minus. Dicine separas ama-
ra mors? O bestia crudelis o ama-
ritudo amarissima! o terro9 et horro9

filiorum adam quid fecisti? **O**ccidisti
possedisti. **R**ed quid? **C**arnem uti
q; solam? anime enim non habes
quid facias. volat ad creatore suum
quem tam ardentem concupiscit?
tam fortiter secuta fuerat omnibus
diebus vite sue. **R**ed et ipsum cor
pus quod videris habere auferetur
a te cum tu nouissima inimica de stue
ris. **E**t obsoberis in victoria. **R**ed
des utiq; reddes aliquando corpus
illud quod ad signu aduentus tui
tantis hesternis die sputis et execa
tionibus ac multiplici sordiu squalo
re repleueras? letabunda **E**t laudans
q; et huc tuis laqueis irretisses. **V**e
niet unigenit9 p9is cum p9ate mag9 **E**t
maiestate. h9bertu querere? illud ide
caduerosum corpus / c9figurari cor
pori claritatis sue. **T**u autem quid?
Profecto quod in iheremia scriptu
est. **I**n nouissimo dictu stulta rema
nebis? et humberto in eternu viuen
te. tu in eternum morieris. **E**uomu
it propheta marina bestia que de
glutierat? et tu humbertum reddes
que videris illo tuo vastissimo ven
tre penitus condussisse. **D**e cetero
fres faciaui nobis sermonem in om
ni forma sanctitatis. **I**ste dei seruus
exhibuit? que et longu fecit **E**t mag
num. **L**ongu quantu ad longinqui
tatem vie? magnu quantu ad vite
sublimitate. **N**on oportet me ampli
us os meu aperire / si bene retinuis
sermonem eius? si vestris illu cordib9
impressistis. **Q**uinquaginta annos
et eo amplius vixit in seruicio illi9 cui
seruire regnare est: quia a puerilib9
annis locutus est in sanctuario dei.

Probiscu triginta annis ab ipso pe
ne principio monasterij hui9 conuer
satus est. non solu sine querela. sed
et cum gracia? cui9 ex hoc memoria in
benedictioe erit nobis. **E**t generatio
ni que ventura est. **V**icut aduena **E**t
peregrinus pertransiit via et vita is
tam? quantu min9 potuit de mudi re
bus accipiens? utpote sciens q; non
erat de hoc mundo. **N**on habebat
hic manente ciuitate. sicut nec p9es
sui? sed in anteriora extensus seque
batur ad palma superne vocationis.
Nichil habet mudus quod in
te clamet de eo vel in eo? quia nec
mudus ei placuit nec ipse mundo.
Quantu para9 potuit de substantia
eius accepit? **E**t minus accepisset si
non obedientia coegisset. **V**icum **E**t
et vestitu habens hys contentus fu
it? non ad superfluitate sed ad ne
cessitate: nisi q; ipsam quoq; neces
sitate / superfluitate esse sepius cau
sabatur. **A**nte hos paucos dies si be
ne meminim dum colloquebamur ad
inuicem. dicebat se monasterij huius
prebendariu esse? **E**t tanq nullius u
tilitatis hominem pasci in domo dei.
Erat eni vere mitis et humilis cor
de? et cum ceteris floret virtutib9?
gratia tamen mansuetudinis specia
liter obtinebat. **I**deo sese amabile et
affabile oib9 exhibebat? sicut erat
amabilis valde. **V**erupen in hys oib9
q; arctissu fuerit os ei9 et lingua.
o9s vos plenissime cognouistis? qui
tadu vidistis ei9 c9sationem. et sma
nem ei9 audistis. **E**t **Q**uis vnq
ex ore eius sonu detractionis. ver
bu scurrilitatis. sermonem gle iudic

verbum audiuit? Quis enim vel alios
iudicanti? vel iudicanti consentiente
aliquando deprehendit? Quis enim
loquentem inania audire potuit? Im-
mo quod non timuit ab eo si forte ta-
lia loqueretur audiri? Minus sollici-
te custodiebat vias suas/ ut non deli-
queret in lingua sua? sciens qui in
verbo non offendit/ hic perfectus est vir.
Toga a te habere illud euangelium
verum vobis qui videtis nunc quod fle-
bitis. Numquid aliquis vestrum enim viden-
tem etiam inter multos videtes in-
uenit? Detinebat quidem vultum suum
afflictum gratia/ ne fieret onerosus? sed
animum integrum si bene recolitis non ad-
misit. Porro quantum senioris in
opere dei diebus et noctibus fuerit?
non solum vidistis sed etiam ammirati estis
usque ad diem mortis sue. Cum enim fere-
iam ad decrepita pervenisset etate?
per incommoda senectutis/ eam tot et ta-
tis infirmitatibus quas multi vestrum
non ignorant. lassatus atque quassatus
erat tamen ut dicitur animus victor a
noxi et cedere nescius infirmitati.
Denique in frigidis et calidibus per
montes et vales ascendens atque des-
cendens iuvenum laborem prosequabatur
ita ut ammirandi esset omnibus et stupo-
ri. Si enim quando propter multitu-
dinem negotiorum/ consilij gratia retinuisse
tristis perseverabat et nubilus. donec
vestro consilio redderetur. Karissime
vestrum sollemnibus vigiliis quas tamen
non raro anticipabat. karissime ceteris
horis psallentium choro iunctus
est de fuisse? nec nisi ea necessitate
ut ex instanti responsum mortis ha-
bens infirmitas sequeretur. //

Porro in refectorio vix communibus
cibus utens? si quid forte aliud ap-
poneretur aut non accipiebat aut tam
molestè accipiebat? ut super hoc uni-
versitate nostram sepius molestaret.
Deceuerat aquam bibere semper: si non
totis viribus resistissem. Vinum si quando bi-
bere cogitur. erat vinum colore poti-
us quam sapore: adeo illud omnes nimium
obzuebat. Vix vestrum obedientia com-
pellente infirmitatum introiit? vix
cum intrasset tenere potuit. Kateor mi-
nus obediens in hac parte: quod auctori-
tatis sue mole non me premebat. Laudo
rum/ in hoc non laudo? quod sicut vos
scitis non parum in huiusmodi persistis
obstinatus. Credo quod si quid triste se-
sit propter hoc sensit? quod minus nobis
consensit de necessitate corporis sui. //

Quid qualis erat in consiliis? Purus
vix et discretus? quod ego tanto me-
lius noui quanto sepius tetigi peccatus
eius. Non solum autem noui hoc: noui
et vniuersitas vestra. Quis denique
multitudine aut magnitudine tem-
ptationum percutis? non audiuit ab ore
eius et radicem temptationis? et cura-
tionis remedium? Ita enim percurte-
bat omnes angulos conscientie infir-
mitatis? ut credere posset quod confitebatur
eum vidisse omnia/ omnibus iter fuisse. //

Quante autem caritatis erat? Dic se in-
duerat viscera pietatis ut omnes excu-
saret pro omnibus intercederet. nesciens
ille pro quibus loquebatur non personarum ac-
ceptor/ sed necessitatum. Erat ergo humilis
verba/ dulcis sermone/ strenuus
ope/ feruens caritate? in commissio-
fidelis in consilio arcusfectus et pru-
dens. Compositus erat supra omnes

homines quos viderim in diebus
istis: unus et idem perseverans omni
tempore et omni hora. Plane in semi
tis domini ihesu posuit vestigia: nec re
traxit pedem donec cursu itineris con
summaret. Ille fuit pauper: pauper eti
am iste fuit. Dixit ille in laboribus:
et hic in laboribus multis. Crucifixus
est ille: et iste multis et magnis cru
cibus affixus. Stigmata ihesu tulit
in corpore suo: adimplens ea quae deessent
passionum Christi etiam in carne sua. Re
surrexit ille: et iste resurget. Ille as
cendit in celum: et iste creditur ascen
sus. Ascensus plane cum rex gloriae
propter nos descendet sicut prius as
cenderat. ut nota faciat potentiam su
am: cum non minoris sit excellentie
descendere per aera quam per aera ascen
disse. Hic enim olim angeli predixe
runt: quia ihesus qui assumptus est a vo
bis in celum: sic veniet quemadmodum
vidistis eum cunctis in celum. **¶** Ne
laudaveris homines in vita tua ait scrip
tura: pro eo quod non est secula laudatio
nisi post mortem. Hoc et ego studiose
servavi: quod dum adveniret in huiusmo
di non aperui os meum: ne forte posse
mum vel ego adulationis notam vel cul
pam ille iactare vanitatem. Ex hoc sane
neutrū iam timeatur: nec ego cum
video. et ille forsitan me non audit: sed
et si audiat. non movetur hominum ver
bis. fortius atque felicius inherens verba
dei. Nichil proficiat inimicus in eo: et
vanitatem suggestor non apponet nocere
ei. **¶** Ecce ei iam coram te est pre
dilatissime fons ille pietatis. quem tan
to ardore animi sitiebas: ecce imer
sus es in illa divinae pietatis abyssum.

quidam memoriam habundantie sua
vitae tam devote eructare solebas
Quis enim tam devotus predicator
pietatis divinae. quis humane puri
tatis commentator tam studiosus? quis
verius rei tam affectuosus ama
tor erat? Aut cui aliquando quinque
verba locutus est. in quibus non vera pu
ritas resonaret? in quibus non sancta
dei pietas audiretur? Non ergo su
per te dolco. cui desiderium anime tue
tribuit deus: michi potius adeptum
dolco fidele consilium. auxilium grande.
vitam unanimem. hominem secundum cor
meum. In me haec omnia mala reade
runt: in me transierunt ire tuae domine ihe
su: et terrores tui conturbaverunt me
Elongasti a me amicum et proximum:
et notos meos a miseria extrahes.
me in miseriis reliquisti. Abstulisti
michi germanos carnes. germanio
res spiritus: et in tuis negotiis et in secul
laribus secundum te sapientes. Abstulisti
hinc alios atque alios qui omni me
um portabant: omni grande quod michi
imposuisti. Unum michi et ipse solus
habere supererat et tantis necessariis
in eis: deo suavior amicus quo antiqui
or: et hunc tulisti quoniam tuus erat. **E**
go solus ad verba reliquor: ego mori
or in singulis: et omnes fluctus tuos idux
isti super me. Omnia quae flagellas oc
cidis semel: et non miserum hominem
tot et tantis mortibus servas. Verū
tamen non tradidisti sermonibus sancti:
sed qui cepit ipse me cōterat: et hoc mi
hi consolatio sit. quod affliges dolore non
propter. Ego in flagella patiens sum: si forte
propter in beneficia flagella commutetur:
unde et verba mea non murmure

plena sunt: sed dolore. Non ploro
humbertū: neq; enī ille plorānus
est qui vocat9 est ad mēsam diuise:
sed sup me et sup vos ploro: sup do
mum istam. sup ceteros fratres nos
tros: qui omnes ab ei9 ore cōsiliū ex
pectabant. **A**ed et saluator crucem
suam tanq; latro laqueū suum por
tans. cū mulieres que cū a galilea
secute fuerāt. sup se lamētātes respi
ceret: cōuersus ad eas ait filie ihe
rusalē nolite flere sē me s; sup vosp
fas flete et sup filios vestros. **E**tenī
ea que de me sūt finē habēt. **Q**ue
videt9 michi pparari tēporalia sūt:
que nō videtis eterna. **S**i tēporali
a sunt/ trāsitoria sūt: si trāsitoria sūt
et mortalia sunt: et transeundi vel
moriendi argumentū hoc solū est.
quia videri possit. **S**palia fuerūt
que in hūberti morte cōsperim9: s;
iam obtinet gaudiū et leticiā in ppe
tuas eternitates. **N**on est ergo lu
gend9 nob; cui nec luct9 nec dolor ē:
s; nec p nobis quib9 ille sublat9 est
murmurādū: mag9 agam9 grās:
q; tam diu cōcess9 est nobis. **S**i
quidē vt ego arbitror de tēnū iam
decurū est q; nō vixit nisi nob; et p
nobis: atq; hic timor me9 ne idē
trāsatus sit: qz nō eram9 iā digni
cōsortio illi9. **Q**uis scit tamē si ppte
rea sublat9 sit. vt nos itercassioib9
suis pteget apud pzem? **V**nam
ita sit. **S**i enī tāte caritatē erat cū
esset nobiscū. vt oīa q; ad corporeā
necessitatē spectāt libē9 michi q; si
bi crederet: q;tomag; nūc cū illi sū
me caritati q; de9 est iheret. maiorē
h; i me grām et caritatē? **S**i forsitā

nunc de me et de cōuersatione mea
nouit plenius veritatem: nec cōpa
titur vt solebat: s; vt vereor idigna
tur. **S**i etiā ppter pccā nostra ab
stulit eū de9: vtinā itē ipse obtineat
vt nob; hīpsū misericorditē relaxet:
ne penā sup penā sustineat. **D**e
reliquo frēs dico vobis: si seqzemi
ni vestigia ei9/ nō tam facile i vanis
cogitationib9 et oīosīs sermonib9.
in iocis et scurilitatib9 laboremur:
quia in hīs multū pditis et de vita
vestra et de tēpore vestro. **V**olat ie
reuocabile tēp9: et dū creditis caue
re vos penā istā minimā: incuritis
āpliozem. **A**llud enim scitote: quia
post hāc vitā in purgalib9 locis cen
tupliat9 que fuerūt hic neglecta red
dentur: vsq; ad nouissimū quadran
tem. **V**ao ergo qz durū est homini
dissoluto apphendere disciplinā: ver
bofo silentiū pati: vagari solito/ sta
bilem pmanere: s; durius et multo
durius erit futurus illas molestias
tolerare. **E**t homo iste qui hic sepul
tus est. multa i principio sicut ipse
cognoui huiusmodi tēptamenta sus
tinuit se: sed cum multo luctamine
pugnauit et viciat. **E**t sicut tunc ei
durum erat pugnā in temptationi
b9 sustinere: sic ei modo durū esset
ad illas iēptias reuolare: qz bona
cōsuetudo venerat i naturā. **E**xerce
te vos i doctrina ista: et attēdite for
mam illā quā audistis i eo et vidist
is: vt ad eū perueniat9 ad quem
ipse peruenit: qui est benedictus in
secula. **A**men